

A nighttime photograph of a European city street, likely Prague, decorated for Christmas. The trees are covered in warm white lights, and the buildings are illuminated. A red and white 'no entry' sign is visible on the right. The street is paved with cobblestones, and a few cars are visible in the distance.

Vztah a odpovědnost velkého provozovatele k municipalitám

Ondřej Beneš, VEOLIA ČESKÁ REPUBLIKA

Reaganovo paradigma

Pár lekcí ze současnosti

Role a odpovědnost velkých provozovatelů

Reaganovo paradigma

U některých osobností rychle zapomínáme na jejich věštecké schopnosti

Zestátni a zprivatizuj

(tento cyklus trvá nejčastěji 20-30 let a končí zjištěním o neefektivitě státních podniků)

Pořád ještě nefunguje?

Služba funguje?

Zaved' zdanění

(v ČR 41 % z cen pro vodné a stočné jde zpět státu)

Ještě pořád funguje?

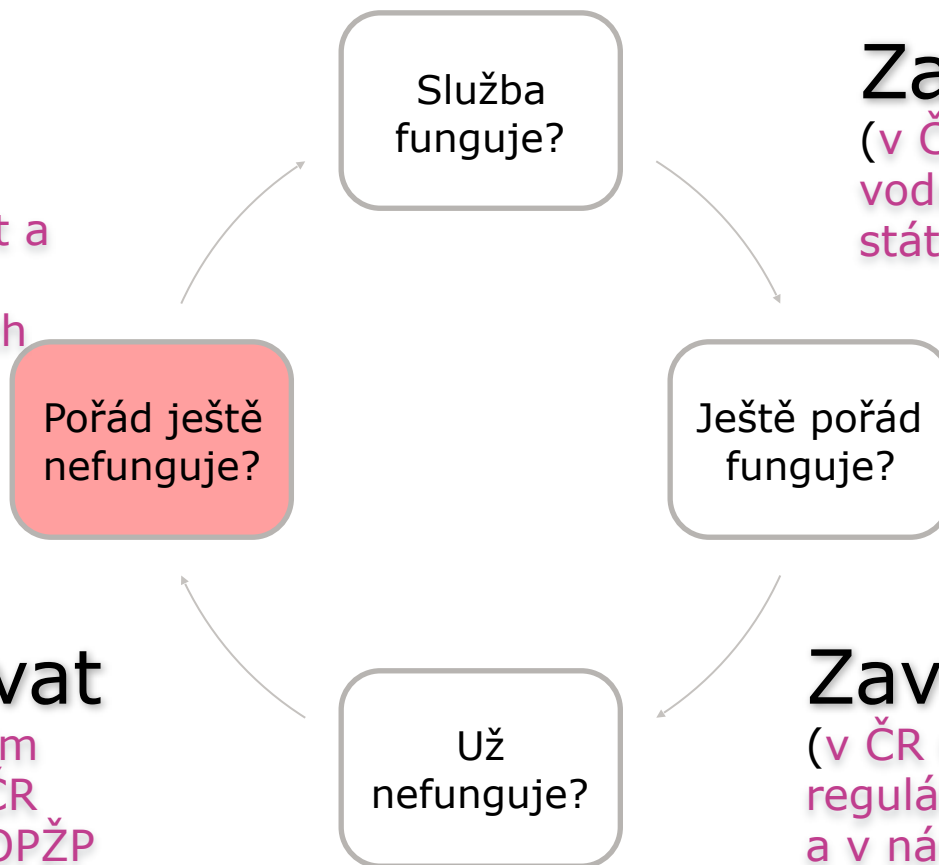
Začni dotovat

(bohužel tento režim podporuje EU a v ČR selektivně dotace OPŽP plynuly vybraným subjektům)

Už nefunguje?

Zaved' regulaci

(v ČR 6 hlavních státních regulátorů + města a obce a v návrhu je další Superregulátor)

Reaganovo paradigma

Pár lekcí ze současnosti

Role a odpovědnost velkých provozovatelů

Proroci českého vodárenství (a jeho naslouchači)

Novotný jeho (NE)PRAVDA O VODĚ (autor se považuje za makroekonoma a vodárenského experta na praktiky koncernů a Hadů na radnicích)

1. **Problém jsou kolaboranti mezi politiky.**

Již více jak 12 let už musí být jakékoliv významnější smlouvy o provozu VaK soutěženy v koncesním řízení (jediný, kdo to obchází, jsou města v případě zadávání vlastním společností). Jedinou kauzou Zlín paušalizuje **stovky** fungujících provozních vztahů a kriminalizuje politiky.

1. **Problém jsou vysoké ceny a nízké investice tam, kde jsou koncerny.**

Objektivní data Ministerstva zemědělství dokládají, že naopak tam, kde působí velké provozní společnosti, je míra obnovy (tedy množství prostředků jako podíl z ceny vodného a stočného) zcela nejvyšší v ČR a tvoří více jak **40 % z cen**. Přitom ceny jsou na shodné úrovni s další skupinou VaK.

1. **Voda patří do rukou měst či státu, ne překupníkům!**

85 % infrastruktury VaK patří městům a obcím a ceny pro vodné a stočné v takovém případě vždy schvaluje vlastník. Provozovateli voda nepatří. **Provozovatel nese veškerá rizika a zisk je pouze odměnou za ně, za snižování nákladů a plnění kvalitativních ukazatelů** (ne, jak se mylně někteří domnívají odměnou za vložený kapitál). I v případě historických smluv (Zlín) došlo vždy k úpravám smluv (doplnění kvalitativních ukazatelů, snížení zisku).

Příklad - Japonsko

Japonsko dlouhodobě trvalo na státním vlastnictví klíčových služeb

– telekomunikace, dráhy, pošta, energetika, vodárenství. Státní firmy ale totálně začaly na přelomu tisíciletí zaostávat a jejich kapitálová náročnost, neefektivita a minimum inovace způsobily problém celému hospodářství (příkladem mohou být telekomunikace). Proto vláda pod vedením premiéra Shinzo Abé po 20 letech stagnace začala od roku 2011 uvolňovat peněžní a daňovou politiku a tvrdě privatizovat – zpočátku letiště a v roce 2017 vysoutěžila první 20 letou vodohospodářskou koncesi v hodnotě **20 mld. Kč** – vítězem Veolia, která je na japonském trhu od roku 2002.

Příklad - USA

V USA překvapivě tržní ekonomika nevstupuje příliš do služeb VaK

ve velkých aglomeracích. S jakým výsledkem? Efektivita velkých městských vodáren je jak v úrovni služeb, tak i nákladově velmi špatná. Důkaz? Veolia získala řadu PPS kontraktů pro řízení VaK ve městech New York, Winnipeg, Pittsburgh, Akron a v dalších významných městech. Za první rok v NY dokázala např. pouhým manažerským řízením stlačit trvale roční náklady o **2,6 mld. Kč**.

Příklad - Izrael

Izrael je dáván politiky jako příklad

- majoritním odběratelem vody je s 57 % zemědělství a recyklace vod je na úrovni 85 %. Ceny odráží provozní náklady, ale stát nadále financuje investice – centrální výrobní a distribuční firma Mekorot je dotována i přesto, že má regulátorem garantované nárůsty cen a např. v roce 2010 jí bylo umožněno jednorázově zvýšit ceny o 25 %. Stát přenáší investice oboru na soukromý sektor - nové odsolovací úpravny (pokrývají 36 % výroby), jsou financovány soukromými společnostmi. Investiční náklady jsou poté hrazeny společností Mekorot ve formě cen za vyrobenou vodu a stát či Mekorot se tak nemusí zadlužovat. **Ve vodárenství je efektivně využit PPP model, který je právě v tomto oboru v ČR v posledních letech potlačován.** Na závěr zamyšlení - **0 % DPH** na vodné a stočné, **progresivní růst ceny** - první 3,5 m³ vody je domácnosti dodáváno za 70 Kč/m³, ovšem nad tento limit („vypít“ za týden) je již za 100 Kč/m³ a dále roste.

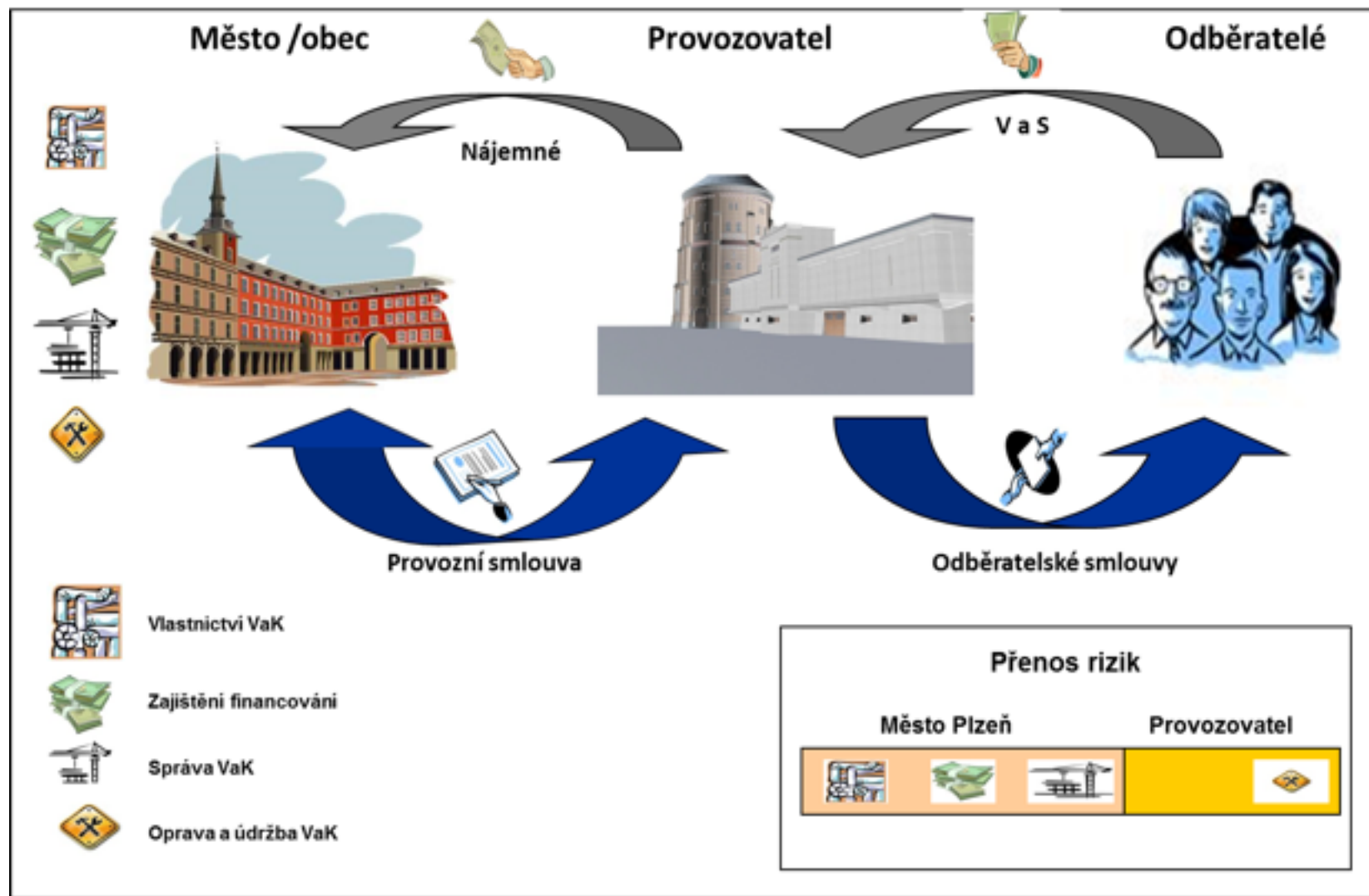

Reaganovo paradigma

Pár lekcí ze současnosti

Role a odpovědnost velkých provozovatelů

Jak vlastně ten „špatný“ model funguje?

Výhody a nevýhody soukromého provozovatele

○ Hlavní výhody

- Přenos rizik provozní smlouvou na provozovatele
- Nastavení ukazatelů kvality služeb k vlastníkovi a spotřebitelům
- Garantovaný příjem (nájemné, smluvní investice) bez rizika
- Tvrdé soutěžní prostředí (max. 10 leté smlouvy bez investice)
- Možnost předčasného ukončení

○ Hlavní nevýhody

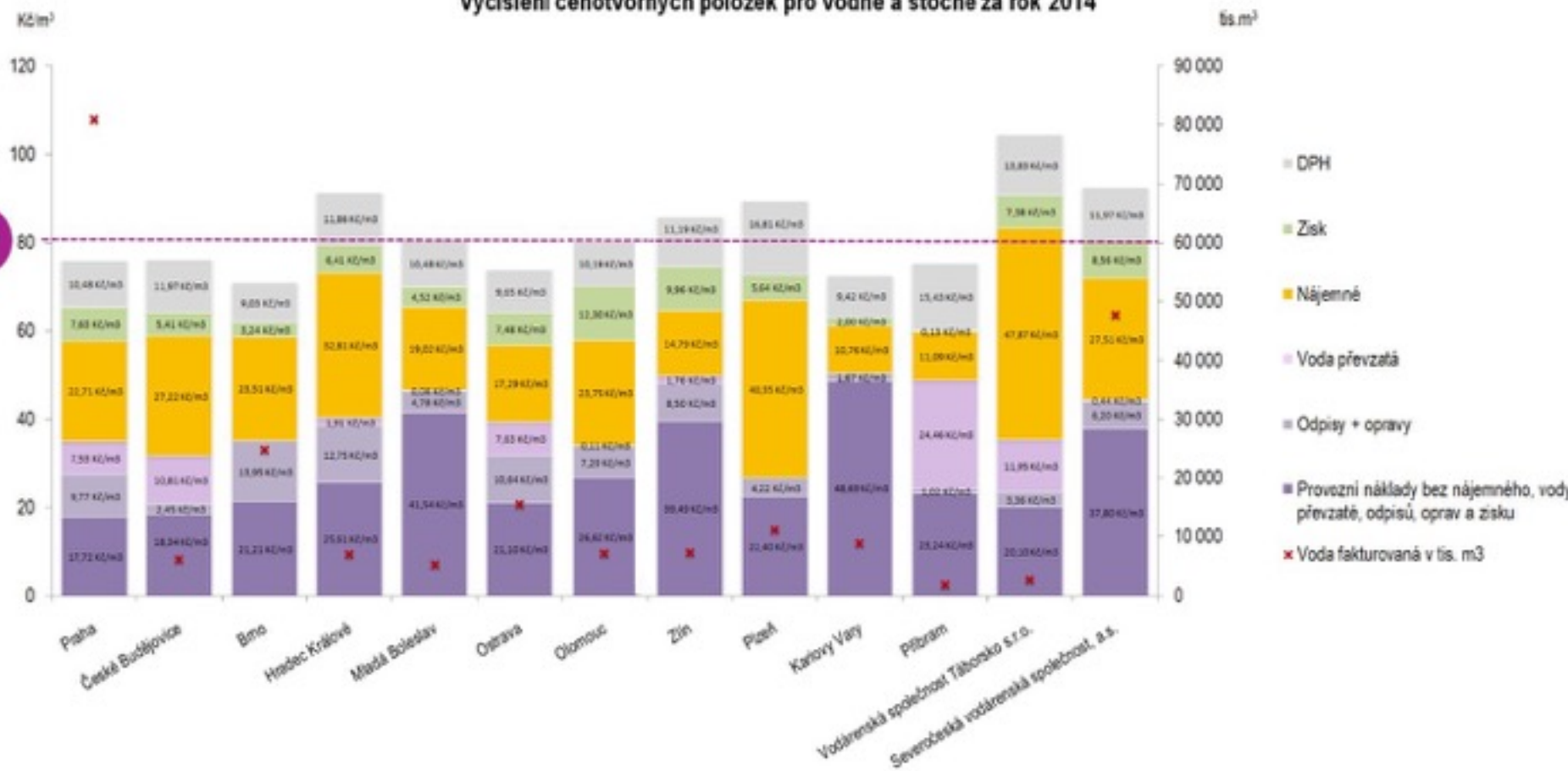
- Nutnost zpracování koncesního řízení v souladu se Zákonem o zadávání veř. zakázek (časová náročnost)
- Omezení, vyplývající z podmínek OPŽP pro žadatele (nové koncesní smlouvy či smlouvy do 2020)
- Ukončování vztahů s provozovatelem (předání majetku, vztah se zákazníkem)

Výhody a nevýhody soukromého provozovatele - ceny

	Ceny vody v Kč vč. DPH	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Městské společnosti	VaK Mladá Boleslav	75,19	78,56	80,43	86,83	90,14	91,50
	VaK Nymburk	74,97	75,64	75,95	80,68	82,98	84,13
	VAS - Žďát nad Sázavou	77,70	84,40	88,40	89,9	92,60	93,50
	Vodárna Plzeň	83,45	87,89	89,43	89,40	89,40	86,14
	Technické služby Strakonice	76,62	82,08	82,08	87,78	89,04	91,11
	Brněnské vodárny a kanalizace	64,30	67,61	70,94	74,46	75,14	75,74
Soukromé společnosti	VaK Beroun	82,88	86,37	88,52	90,85	92,63	96,36
	SmVaK Ostrava	66,42	70,27	73,09	76,22	77,88	78,73
	PVK	66,35	74,35	75,84	77,65	85,18	85,42
	ČEVAK - Písek	70,17	72,86	76,12	76,72	76,47	76,25
	CHEVAK Cheb	74,67	73,33	79,36	83,38	83,38	86,83
Průměr v ČR		71,71	76,51	78,55	80,60	82,62	84,68

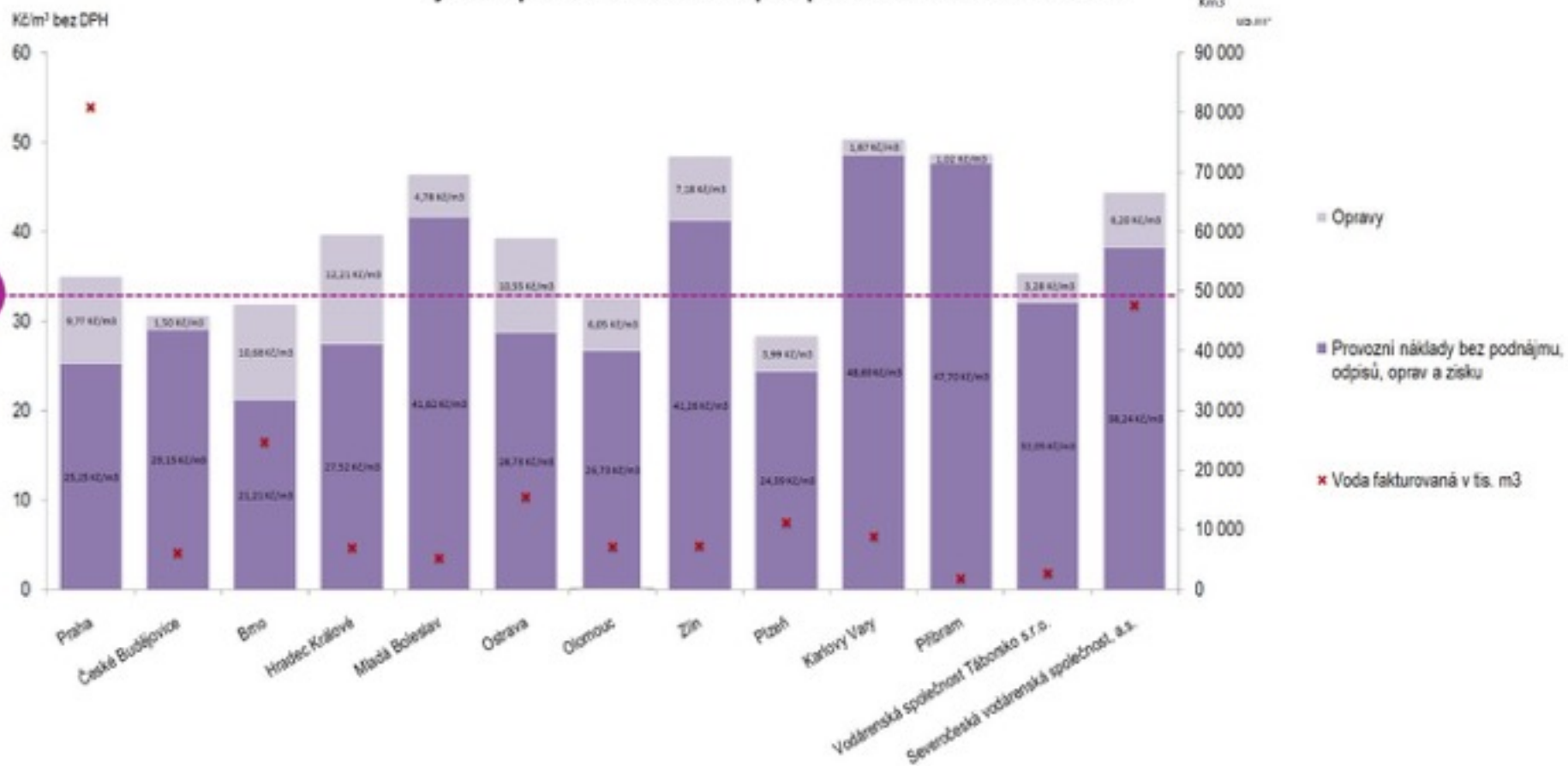
Výhody a nevýhody soukromého provozovatele - ceny

Vyčíslení cenotvorných položek pro vodné a stočné za rok 2014

Výhody a nevýhody soukromého provozovatele - náklady

Výčíslení provozních nákladů a oprav pro vodné a stočné za rok 2014

Výhody a nevýhody soukromého provozovatele - inovace

Srovnání soukromých a veřejných firem – jiné obory

- železnice - bez komerčního RegioJetu by se státní České dráhy nikdy neodhodlaly ke zlepšení a zvýhodnění služeb. Nebýt komerčních přepravců typu PPL, nezlepšily by se nikdy služby České pošty.

Inovace soukromých vodárenských společností

- první call centrum 24/7, první elektronické faktury a platby přes QR kód či na terminálech Sazka, první automatizovaný systém SMS pro zákazníky, první systém Googlemaps a informací o haváriích, odstávkách a náhradních zdrojích zásobování, první integrovaný systém zapůjčování mechanizace s obsluhou po celé ČR, první mobilní balící linka na vodu pro havarijní situace, první mobilní úpravna vody pro krizové účely, první zcela integrovaný řídicí systém SWiM v Praze, první vozy na kalový plyn, první plošné zavedení smart meteringu, první automatizované systémy řízení vodárenské infrastruktury na základě mat. modelu, první automatizace řízení velkých ČOV na základě modelu – **a vše realizováno díky zisku.**

Soukromý či veřejný?

Nechme soukromé a veřejné subjekty soutěžit a vyberme nejlepšího

- pokud se město rozhodne o samoprovozu či provozu vlastní společností, kvalita ani cena poskytovaných služeb nikdy neprojdou tržním srovnáním. Soutěžená smlouva nad rámec regulace zajistí vyšší úroveň služeb i optimální ceny vody. Smlouva přenáší na provozovatele většinu rizik, která by jinak nesl vlastník sám (velké havárie, opravy, pokuty, bezpečnost práce, nákladové kontroly...). Nutnost obhajovat své postavení **po skončení smlouvy v nové soutěži je nejlepší zárukou**, že se provozovatel bude snažit plnit své povinnosti co nejlépe.